

รักษาคลอง รัตนโกสินทร ศก ๑๒๑^๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (พ.ศ. ๒๕๕๕) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า การเพาะปลูกที่ดี การค้าขายไปมาที่ดี ในพระราชอาณาเขตนี้ ทางน้ำลำคลองเป็นสิ่งสำคัญ และในเวลาใกล้คลงก็มีอยู่แล้วเป็นอันมากแต่ชำรุดขึ้นเขินไปเสียโดยมาก เหตุเพราะยังมิได้จัดการรักษาให้พอเพียง ทรงพระราชดำริจะบำรุงและรักษาคลองเก่าที่มีอยู่แล้ว และที่จะขุดขึ้นใหม่ให้เรียบร้อยถาวร เพื่อให้เป็นประโยชน์และสะดวกแก่ธุระของราษฎรยิ่งขึ้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ ให้เรียกว่าพระราชบัญญัติรักษาคลอง รัตนโกสินทร

ศก ๑๒๑

มาตรา ๒^๒ เมื่อจะใช้พระราชบัญญัตินี้สำหรับคลองใดจะได้ประกาศโดยพระราช

กฤษฎีกา

มาตรา ๓ เมื่อได้ใช้พระราชบัญญัตินี้ในคลองใดแล้ว ให้ยกเลิกพระราชกำหนดกฎหมายเดิมที่ขัดกับพระราชบัญญัตินี้เสีย มิให้ใช้คลองนั้นสืบไป

มาตรา ๔ ให้เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการมีอำนาจที่จะตั้งเจ้าพนักงานสำหรับรักษาคลองตามพระราชบัญญัตินี้ได้

มาตรา ๕ ถ้าเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการเห็นว่าคลองใดสมควรจะมีถนนหลวงริมคลองเพื่อให้มหาชนสัญจรไปมา หรือเพื่อเป็นทางโยงเรือได้โดยสะดวกฝั่งละเท่าใด ให้เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการมีอำนาจที่จะยกเว้นที่ริมคลองนั้นแต่ฝั่งเดียวก็ดี หรือทั้ง ๒ ฝั่งก็ดีไว้เป็นถนนหลวงได้ตามเห็นสมควร จะกำหนดเนื้อที่ยื่นขึ้นไปเท่าใด ถ้าและที่ที่ต้องการตามความในมาตรานี้เป็นที่มิใช่เจ้าของถือกรรมสิทธิ์โดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ก่อนแล้ว ก็ให้เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการมีอำนาจที่จะจัดซื้อที่นั้นได้อย่างซื้อที่ทำการหลวง เช่นที่ทำการรถไฟ เป็นต้น

มาตรา ๖ ถ้าหากว่าสามารถจะทำได้อย่างอื่นแล้ว ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดเอาหยากเยื่อฝุ่นฝอยหรือสิ่งโสโครกเททิ้งในคลอง และห้ามมิให้เททิ้งสิ่งของดังกล่าวมาแล้วลงในทางน้ำลำคู ซึ่งเลื่อนไหลมาลงคลองได้ ถ้าผู้ใดกระทำความผิดต่อมาตรานี้ ให้ปรับผู้นั้นไม่เกิน ๒๐ บาท หรือจำคุกไม่เกินเดือนหนึ่ง หรือทั้งปรับและจำทั้งสองสถาน

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๙/ตอนที่ ๒๙/หน้า ๕๘๑/๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๕

^๒ มาตรา ๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติรักษาคลอง (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๘๓

มาตรา ๗ การที่จะพาสัตว์พาหนะ คือ ช้าง ม้า โค กระบือข้ามคลองนั้น ให้ขึ้นลง
ได้ที่ทำซึ่งกำหนดไว้ให้เป็นที่สำหรับข้ามสัตว์พาหนะ ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดพาสัตว์พาหนะขึ้นลงใน
คลองนอกจากท่าข้ามเป็นอันขาด ถ้าผู้ใดกระทำความผิดต่อมาตรานี้ผู้นั้นมีโทษ ให้ปรับผู้นั้นรายตัวสัตว์
พาหนะ เป็นเงินไม่เกินตัวละ ๑๐ บาท

มาตรา ๘ ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดละเลยปล่อยให้สัตว์พาหนะมาทำแปลงในถนนหลวง ให้
ปรับผู้นั้น ๆ รายตัวสัตว์เป็นเงินไม่เกินตัวละ ๑ บาท

มาตรา ๙ ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดกระทำให้โคลงและฝั่งคลอง หรือถนนหลวงเสีย
ไปด้วยประการใด ๆ ถ้าผู้ใดกระทำความผิดต่อมาตรานี้ ให้ปรับผู้นั้นไม่เกิน ๒๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน
เดือนหนึ่ง หรือทั้งปรับและจำด้วยทั้งสองสถาน และต้องทำสิ่งซึ่งเสียหายให้คืนดีด้วยอีกโสด ๑

มาตรา ๑๐ ถ้าคลองใดได้จัดการซ่อมแซม และรักษาให้เป็นการสะดวกแก่การ
ไปมาของมหาชนแล้ว ให้เสนาบดีกระทรวงเกษตรราธิการมีอำนาจที่จะตั้งกฎข้อบังคับกำหนดพิกัด
อัตรา เก็บค่ารักษาคลองนั้น ๆ จากเรือแพที่อาศัยไปมาในคลองนั้นได้ตามเห็นสมควร และให้มี
อำนาจที่จะเลิกหรือจะเปลี่ยนแปลงพิกัดอัตรานั้นเมื่อใดอย่างใดได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๑ ให้เสนาบดีกระทรวงเกษตรราธิการมีอำนาจที่จะตั้งกฎข้อบังคับใน
การที่จะทำสะพานข้ามคลอง หรือสะพานทำน้ำในคลอง และกำหนดขนาดแพที่จะลงในคลอง
และกำหนดให้จอดเรือแพในลำคลอง เพื่ออย่าให้กีดขวางแก่การไปมาของมหาชนได้

มาตรา ๑๒ ให้เสนาบดีกระทรวงเกษตรราธิการ มีอำนาจที่จะตั้งกฎข้อบังคับ
สำหรับรักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

บรรดากฎ ข้อบังคับเสนาบดีกระทรวงเกษตรราธิการซึ่งได้รับพระราชทานพระ
บรมราชานุญาตตั้งขึ้นประกอบกับพระราชบัญญัตินี้ เมื่อได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา
แล้ว ให้ใช้ได้เหมือนเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๓ ให้เสนาบดีกระทรวงเกษตรราธิการและเสนาบดีกระทรวงคมนาคม
เป็นเจ้าหน้าที่รักษาและจัดการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๔ ตุลาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๑ เป็นวันที่ ๑๒๓๙๐ ใน
รัชกาลปัจจุบันนี้

๓ มาตรา ๑๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศเพิ่มเติมพระราชบัญญัติรักษาคอง ร.ศ. ๑๒๑

